PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY OZIMEK”

Ozimek 2012

ul. Niemodlińska 79 pok. 22-23
45-864 Opole
tel./fax. 77/454-07-10, 77/474-24-57
kom. 605-26-24-27, 607-79-05-85
e-mail: albeko@poczta.fm

Wykonawcą
Prognozy oddziaływania na środowisko
„Programu usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu Gminy Ozimek”
był zespół firmy ALBEKO z siedzibą w Opolu
w składzie:

mgr inż. Beata Podgórska
mgr inż. Paweł Synowiec
mgr inż. Jarosław Górniak
mgr Marta Stelmach
Mateusz Podgórski

SPIS TREŚCI

1. STAN FORMALNO-PRAWNY I CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY 5
2. ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST 5
3. ZASTOSOWANE METODY I WYKORZYSTANE MATERIAŁY 7
4. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I POWIĄZANIU GO Z INNYMI DOKUMENTAMI 8
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI DOKUMENTU 9
5.1. Charakterystyka Gminy Ozimek 9
5.2. Warunki klimatyczne 9
5.3. Ukształtowanie powierzchni i geomorfologia 9
5.4. Analiza zagospodarowania przestrzennego 10
5.5. Ocena stanu środowiska 11
5.5.1. Wody powierzchniowe 11
5.5.2. Wody podziemne 11
5.5.3. Walory przyrodnicze 12
5.5.4. Gleby 17
5.5.5. Zasoby kopalin 17
5.5.6. Pole elektromagnetyczne 17
5.6. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektów 18
6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM 18
6.1. Wody powierzchniowe i podziemne 19
6.1.1. Wody powierzchniowe 19
6.1.2. Wody podziemne 19
6.2. Powietrze atmosferyczne 20
6.3. Hałas 21
6.4. Pole elektromagnetyczne 22
6.5. Zasoby przyrodnicze 22
6.6. Powierzchnia ziemi 22
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROGRAMU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE 25
8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNO-TOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU 26
8.1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 26
8.2. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 27
8.3. Dyrektywa Rady 74/442/EEC Unii Europejskiej 27
8.4. Rezolucja przyjęta przez Sejm w dniu 19 czerwca 1997 r. – w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki 27
8.5. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest 27
8.6. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 27
9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE 28
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROGRAMU 31
11. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE 32
12. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROGRAMIE 32
13. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PROGRAMU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA 33

14. STRESZCZENIE 34
15. LITERATURA..... 35

SPIS TABEL

Tabela 1. *Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Ozimek.* 8
Tabela 2. *Pomniki przyrody na terenie Gminy Ozimek.*..... 15
Tabela 3. *Proponowane pomniki przyrody na terenie Gminy Ozimek.*..... 16
Tabela 4. *Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2011*..... 20
Tabela 5. *Średnie zawartości metali ciężkich w glebach w Gminie Ozimek*..... 24

1. STAN FORMALNO-PRAWNY I CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko do projektów dokumentów strategicznych - programów, planów i polityk wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227). Przepisy tej ustawy zobowiązują organ opracowujący Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek do sporządzenia dokumentacji prognozy oddziaływania na środowisko oraz przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społecznym.
Niniejsza Prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzyjny i procedurę konsultacji. Wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest i przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz przedstawia sposoby ich minimalizacji.

2. ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko Programu usuwania wyrobów zawierających azbest jest art. 46 i art. 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.). Artykuł ten nakłada na organy administracji opracowujące projekty planów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków jego realizacji.
Zakres Prognozy wynika z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W związku z powyższym Prognoza powinna:

1) zawierać:
   a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
   b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
   c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
   d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
   e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
2) określać, analizować i oceniać:
   a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
   b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
   c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
   d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
   e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
      - różnorodność biologiczną,
      - ludzi,
      - zwierzęta,

- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Celem wykonania Prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest oraz ocena ich natężenia, a także określenie czy w należyty sposób został uwzględniony w w/w dokumentach interes środowiska przyrodniczego i kulturowego.

3. ZASTOSOWANE METODY I WYKORZYSTANE MATERIAŁY

Przy opracowywaniu niniejszej Prognozy oparto się na ustawie z dnia 3 października 2008 r. **o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko** (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227). Określa ona sposób postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów. Proces opiniowania w ramach ocen oddziaływania na środowisko oraz określenie zakresu i stopnia szczegółowości Prognozy prowadzi Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska oraz Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.
Podczas opracowywania Prognozy kierowano się również ustawą z dnia 3 października **o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. z 2008 r. Nr 201, poz. 1237). Ustawa ta uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.
Aby w pełni ocenić czy Program usuwania wyrobów zawierających azbest zawiera elementy zapewniające ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju przy opracowywaniu Prognozy, obok aktów prawnych, wykorzystano szereg dokumentów strategicznych, szczebla regionalnego i krajowego, odnoszących się bezpośrednio jak i pośrednio do ochrony środowiska, przyrody oraz zdrowia i życia ludzi.
Przy opracowywaniu Prognozy zastosowano metodę macierzy interakcji. Przyjęta tu macierz jest wykresem siatki, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację Programu zamierzenia (cele strategiczne), a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko. Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwstawnych osi zaznaczono symbolem:

- **(+)** – realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(-)** – realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(+/-)** – realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie różnych aspektów analizowanego zagadnienia,
- **(0)** – realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie
- **(N)** – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków, są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

4. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I POWIĄZANIU GO Z INNYMI DOKUMENTAMI

W Prognozie oddziaływania na środowisko Programu usuwania wyrobów zawierających azbest uwzględniono cele główne oraz cele pośrednie dotyczące poszczególnych komponentów środowiska. Do każdego z celów przyporządkowane zostały kierunki działań zmierzające do osiągnięcia postawionych celów.
W Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek wyznaczono główny cel – zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów w sektorze komunalnym oraz zapewnienie skutecznych systemów ich odzysku i unieszkodliwiania. W oparciu o wyniki analiz stanu istniejącego i prognozowanych zmian, opracowano listę działań i wytyczono cele oraz zadania strategiczne (z podaniem harmonogramów realizacji i określeniem kosztów eksploatacyjnych systemu oraz kosztów inwestycyjnych zadań). Realizacja tych działań umożliwi spełnienie obowiązujących i przewidywanych wymogów prawnych, uporządkowanie i scentralizowanie gospodarki wyrobami azbestowymi oraz poprawę jakości środowiska na terenie gminy.
Analizując cele sformułowane w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest, oprócz analizy ich wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych (krajowym i powiatowym) oraz równoległych, określonych na szczeblu regionu. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej gminy.
Program usuwania wyrobów zawierających azbest jest zgodny z następującymi dokumentami planistycznymi:

- Strategią Rozwoju Gminy Ozimek na lata 2003-2015,
- Opracowaniem ekofizjograficznym,
- Programem Rozwoju Lokalnego Gminy Ozimek na lata 2007-2015,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy,
- Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

Ponadto Program usuwania wyrobów zawierających azbest jest zgodny z ustawą o ochronie przyrody. Cele wyznaczone w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Ozimek uwzględniają cele ochrony i zakazy wyznaczone dla obszarów objętych ochroną.
Ilość wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Gminy Ozimek określono na podstawie przeprowadzonej pełnej inwentaryzacji (tzw. spis z natury).

Tabela 1. *Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Ozimek.*

Miejscowość	Ilość [m^2]	Ciężar [Mg]	Koszt usunięcia [zł]
Antoniów	1 087	11,957	21 740,00
Biestrzynnik	1 743	19,173	34 860,00
Chobie	602	6,622	12 040,00
Dylaki	2 808	30,888	56 160,00
Grodziec	2 386	26,246	47 720,00
Jedlice	338	3,718	6 760,00
Krasiejów	5 018	55,198	100 360,00

Krzyżowa Dolina	1 537	16,907	30 740,00
Mnichus	187	2,057	3 740,00
Ozimek	3 006	33,066	60 120,00
Pustków	491	5,401	9 820,00
Schodnia	1 071	11,781	21 420,00
Nowa Schodnia	118	1,298	2 360,00
Szczedrzyk	2 204	24,244	44 080,00
Razem Gmina Ozimek	**22 596**	**248,56**	**451 920,00**

Źródło: Informacje zaczerpnięte z „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek”

5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI DOKUMENTU

5.1. Charakterystyka Gminy Ozimek.

Gmina Ozimek leży w środkowo- wschodniej części województwa opolskiego, w granicach administracyjnych powiatu opolskiego. W skład Gminy wchodzą: miasto Ozimek oraz sołectwa: Antoniów, Biestrzynnik, Chobie, Dylaki, Grodziec, Jedlice, Krasiejów, Krzyżowa Dolina, Mnichus, Nowa Schodnia, Pustków, Schodnia i Szczedrzyk. Od północy Gmina Ozimek graniczy z gminami Turawa i Zębowice, od wschodu z gminami Dobrodzień i Kolonowskie, od południa z gminami Strzelce Opolskie i Izbicko oraz od zachodu z gminą Chrząstowice.

5.2. Warunki klimatyczne

Klimat Gminy Ozimek charakteryzuje się stosunkowo małymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza. Biorąc po uwagę wieloletnie wskaźniki termiczne, zima w tym regionie rozpoczyna się między 11 a 22 grudnia, jest krótka i łagodna, trwa 60-70 dni, ze średnią temperaturą poniżej 0°C. Wiosna trwa 60-70 dni rozpoczyna się po koniec marca lub początkiem kwietnia, ze średnią temperaturą od 5° do 15°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą 18,5° C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią temperaturą 1,5°C. Średnia roczna temperatura wynosi 8°C. Średnie roczne sumy opadów wynoszą od 600 do 650 mm z przewagą opadów letnich, z maksimum przypadającym na miesiąc lipiec (90 mm). Na terenie Gminy Ozimek ze względu na dużą wilgotność powietrza często występują mgły. W okresie letnim dominują wiatry z zachodu i północnego-zachodu w zimie częste są wiatry południowe i południowo-zachodnie. Około 50 % ogółu to wiatry bardzo słabe o prędkości od 0,2 do 2 m/s.

5.3. Ukształtowanie powierzchni i geomorfologia

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej J. Kondrackiego (2000) obszar Gminy wchodzi w skład następujących jednostek fizyczno – geograficznych:

Podprowincja - 318 Niziny Środkowopolskie
Makroregion - 318.5. Nizina Śląska
Mezoregion – 318.57 – Równina Opolska

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej sporządzonej przez K. Dubel dla dawnego powiatu opolskiego (1969, 1970) na obszarze Gminy, w obrębie mezoregionu Równiny Opolskiej wydzielić można niższą jednostkę mikroregionalną - Mikroregion 319.572 – Dolinę Małej Panwi.

Pod względem typologicznym krajobrazów naturalnych Polski J. Kondrackiego (1978) na obszarze Gminy wydzielić można 1 klasę, 2 typy i 3 gatunki krajobrazu, natomiast wg typologii opracowanej przez Rychlinga, na terenie Gminy Ozimek wyróżnić można 2 klasy, 4 typy i 4 gatunki krajobrazu naturalnego. Rzeźba terenu Gminy Ozimek jest wynikiem nakładających się na siebie procesów morfologicznych i geologicznych, przebiegających na tym obszarze w szczególności w okresie trzeciorzędowym i czwartorzędowym. W wyniku następujących po sobie procesów limnicznych, glacjalnych, fluwioglacjalnych, peryglacjalnych i fluwialnych doszło do przeobrażenia starszego, kredowego podłoża i ukształtowania współcześnie obserwowanych form morfologicznych.

Na obszarze Gminy Ozimek występują na powierzchni skały triasowe oraz czwartorzędowe. Na wschodzie, w rejonie Krasiejowa występują iły kajprowe o zabarwieniu brązowym, które występują również na całym obszarze dorzecza Małej Panwi pod niewielką miąższością osadów plejstoceńskich. Ponieważ iły te są nieprzepuszczalne obszary te posiadają liczne zabagnienia. Dominującymi osadami są skały akumulacji wodnolodowcowej i lodowcowej oraz rzecznej. Północną, środkową i wschodnią część Gminy obejmują piaski rzeczne form akumulacyjnych, których miąższość dochodzi do 15 m. Piaski są różnoziarniste, kwarcowe o różnym stopniu obtoczenia. Piaski akumulacji lodowcowej z głazami oraz wodno-lodowcowej zajmują mały skrawek Gminy w północnej jej części. Holocen jest reprezentowany przez napływy osadów współczesnych rzek, tj. piasków, żwirów, glin i namułów. Występują one w dolinach wszystkich cieków wodnych na terenie Gminy.

5.4. Analiza zagospodarowania przestrzennego

Struktura przestrzenna Gminy wynika z jej rozwoju oraz działań antropogenicznych współczesnych. Gmina Ozimek należy do gmin, w których funkcje przemysłowe zlokalizowane zostały na terenie miasta, w otoczeniu Huty „Małapanew”, jak również w punktowych lokalizacjach na terenie Krasiejowa, Grodźca, Antoniowa, Jedlic i Dylak.

Tereny te – poza położonymi w otoczeniu Huty „Małapanew” - posiadają korzystne warunki geologiczno-gruntowe, jednakże ze względu na rodzaj lokalizowanej działalności produkcyjnej powinien być weryfikowany pod kątem oddziaływań środowiskowych, w trybie obowiązujących procedur administracyjnych. W rozwoju gminy i miasta Ozimek, dzięki korzystnym uwarunkowaniom dla zabudowy, zostały przeznaczone dla realizacji funkcji mieszkaniowych, usługowych, komunikacyjnych i przemysłowych. Podstawowym elementem struktury są zwarte tereny zurbanizowane oraz grunty rolne, w zdecydowanej większości (poza dolinami rzek) użytkowane ornie. Charakterystyczną cechą rolnych stref krajobrazowych Gminy jest współwystępowanie z terenami jednostek zurbanizowanych. Obszary polne tworzą strefy o zazwyczaj wzmożonej intensywności działań gospodarczych stojących w rzeczywistym lub potencjalnym konflikcie przestrzennym z obszarami przyrodniczo cennymi. Strefy te tworzą krajobraz rolniczy o silnie przekształconej strukturze i funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego. Odznaczają się również niewielką wartością turystyczno-rekreacyjną.

Szkielet struktury przestrzennej Gminy tworzą lasy (57,9 %), użytki rolne (ok. 27 %), pozostałe – wody z rzekami: Mała Panew, Libawa, Rosa, Jemielnica, istniejący układ komunikacyjny z drogą krajową nr 46, drogą wojewódzką nr 463, powiatowymi, gminnymi, wewnętrznymi i linią kolejową nr 144 Opole – Fosowskie – Tarnowskie Góry oraz zabudowania i nieużytki.

Powierzchnia Gminy Ozimek wynosi 12 650 ha (126,5 km^2), co stanowi 1,5 % obszaru województwa opolskiego. Miasto Ozimek zajmuje obszar 325 ha, tj. 2,6 % terenu Gminy. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Ozimek przedstawia się następująco:

- grunty orne 2 277 ha,
- sady 30 ha,

· łąki 1 531 ha,
· pastwiska 56 ha,
· lasy i grunty leśne 7 473 ha,
· nieużytki 36 ha.

Gmina ma charakter leśno - rolniczy. Największa część obszaru Gminy – 59 %, zajmują lasy o wysokiej wartości gospodarczej, a także dużych wartościach dla celów rekreacyjnych. Użytki rolne zajmują 27 % obszaru Gminy. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla Gminy jest niski i wynosi 62,5 pkt, przy wskaźniku średnim dla województwa wynoszącym 87,2 pkt.
Analiza walorów struktury przestrzennej wskazuje jednoznacznie, iż obszar Gminy posiada duży, jednak jak dotąd słabo wykorzystywany potencjał do rozwoju turystyki na obszarach wiejskich.

5.5. Ocena stanu środowiska

5.5.1. Wody powierzchniowe

Gmina Ozimek pod względem hydrograficznym wchodzi w skład zlewni I rzędu rzeki Odry. Prawie cały obszar jest położony w zlewni cząstkowej rzeki Mała Panew z jej prawobrzeżnymi dopływami – Libawą, Rosą i Myśliną oraz lewobrzeżnym dopływem - Brzezinką. Jedynie południowy fragment kompleksu leśnego położony na południe od wododziału, przebiegającego w rejonie Krzyżowej Doliny, znajduje się w zlewni cząstkowej rzeki Jemielnicy – lewobrzeżnego dopływu Małej Panwi (uchodzącej do Małej Panwi w rejonie Czarnowąs na północ od Opola).
Rzeka Mała Panew – główna arteria wodna w obszarze Gminy przepływa w układzie równoleżnikowym od wschodnich granic (ujście rzeczki Myśliny) do rejonu miejskiej oczyszczalni ścieków w Antoniowie i dalej w kierunku północnym aż do ujścia do Jeziora Turawskiego. Na odcinku Krasiejów – Ozimek szerokość doliny wraz ze starorzeczami waha się w granicach 200 - 800 m. Poniżej rejonu Huty Małapanew dolina się rozszerza i w odcinku ujściowym do Jeziora Turawskiego osiąga ok. 3,5 km. Nieuregulowane koryto rzeki od ujścia Myśliny do rejonu Huty jest obustronnie zabezpieczone wałami przeciwpowodziowymi o wysokości korony 186,9 – 182,5 w prawym brzegu i 186 – 183,5 w lewym brzegu. Wały są tu oparte w krawędziach terasy nadzalewowej. Przerwa w obwałowaniu przeciwpowodziowym obejmuje najwęższy odcinek doliny - od Huty do rejonu oczyszczalni ścieków w Antoniowie. Dalej do ujścia do Jeziora Turawskiego rzeka płynie w korycie uregulowanym, obustronnie zabezpieczonym wałami przeciwpowodziowymi o wysokości korony 179,2 (Antoniów) - 178,5 m n.p.m. (Jedlice – Huta). Terasa zalewowa oraz północny fragment terasy nadzalewowej w rejonie Szczedrzyka od strony Jeziora są zabezpieczone wałem przeciwpowodziowym o wysokości dochodzącej do 178,5 m n.p.m.
Rzeczka Libawa – prawobrzeżny dopływ Małej Panwi, w obszarze Gminy przepływa w układzie równoleżnikowym przez wsie Poliwoda i Biestrzynnik do Dylak, w których skręca na południowy zachód w kierunku ujścia do Jeziora Turawskiego. Rzeczka płynie w korycie nieuregulowanym wąską doliną o szerokości 100 - 300 m. Wahania wodostanu rzeki są uzależnione od warunków atmosferycznych w obszarze równiny wodnolodowcowej, którą rzeczka dość głęboko rozcina. W okresie powodzi 1997 r. cofka wody Jeziora Turawskiego spowodowała spiętrzenie wody w dolinie Libawy na odcinku aż do Dylak, co spowodowało zalanie doliny rzeki i niższych partii równiny wodnolodowcowej do rzędnej ok. 180,0 m n.p.m.
Rzeczka Rosa - prawobrzeżny dopływ Małej Panwi, przepływająca głównie w obszarach zalesionych Gminy, jest ciekiem uregulowanym na całej długości, podobnie jak jej dopływy - Chobianka i Białka. Cieki te płyną głównie w obszarze terasy nadzalewowej po północnej stronie wododziału niższego rzędu pomiędzy Doliną Małej Panwi i doliną Rosy – Libawy. Rosa uchodzi do Jeziora Turawskiego poniżej Huty Jedlice. Na odcinku ujściowym jest zabezpieczona obustronnymi wałami przeciwpowodziowymi o wysokości ok. 2,0 – 3,0 m. Podczas powodzi w lipcu 1997r. w wyniku spiętrzenia wody w Strudze Grodzieckiej, zostały zalane najniżej położone obszary terasy nadzalewowej obszarze wsi Grodziec (w tym obszar piaskowni złoża Grodziec).
Rzeka Jemielnica odwadniająca południową, zalesioną część obszaru Gminy (rejon na południe i południowy zachód od wsi Krzyżowa Dolina) przepływa praktycznie przy południowej granicy Gminy tworząc wraz z prawobrzeżnym dopływem – potokiem Ptaszkówka niewielki obszar z płytko

występująca wodą gruntowa (do 1,0 m ppt). Wg materiałów archiwalnych przepływy średnie w potoku Ptaszkówka osiągają 0,286 m^3/s.
Na obszarze Gminy występuje kilka zbiorników wód stojących w zalanych wyrobiskach poeksploatacyjnych piaskowni w bezpośredniej dolinie Libawy (rejon Dylaki - Biestrzynnik – Poliwoda) oraz zalana wodą część czynnego wyrobiska na złożu Grodziec. Stawy w rejonie Dylaki – Poliwoda mają głębokości ok. 3,0 m.

5.5.2. Wody podziemne

Wg Hydrogeologicznej Mapy Polski w skali 1:200 000 (arkusze Kluczbork i Gliwice) obszar badań jest położony w obrębie XV Bytomsko-Olkuskiego Regiony Hydrogeologicznego – XVA rejonu Małej Panwi. W obszarze Gminy Ozimek, należącej do tego rejonu, występują trzy użytkowe poziomy wodonośne: permotriasowy, triasowy i czwartorzędowy.

- permotriasowy poziom wodonośny w piaskowcach permskich i dolnego piaskowca o charakterze szczelinowo-porowym i zwierciadle artezyjskim. Wody tego poziomu ujęto w otworze UOz1 (Ozimek ul. Częstochowska).
- triasowy poziom wodonośny w utworach węglanowych wapienia muszlowego o charakterze szczelinowo – krasowym i zwierciadle naporowym, eksploatowane w ujęciu dla Huty Małapanew.
- czwartorzędowy poziom wodonośny występujący w piaszczysto – żwirowych osadach dolin rzecznych Małej Panwi i jej dopływów.

Na terenie Gminy Ozimek znajdują się obszary (fragmenty) głównych zbiorników wód podziemnych:

- GZWP333 „Zbiornik Opole-Zawadzkie”
- GZWP 334 „Dolina Kopalna rzeki Mała Panew”
- GZWP 335 „Zbiornik Krapkowice –Strzelce Opolskie”

Zasoby wód podziemnych na obszarze gminy Ozimek charakteryzują się piętrowością wynikającą z układu warstw skalnych stanowiących zbiorniki wodonośne.

5.5.3. Walory przyrodnicze

Lasy są jednym z podstawowych zasobów przyrodniczych, gdyż ich powierzchnia ogólna w granicach administracyjnych Gminy Ozimek wynosi 7473,4 ha (wg GUS, stan 2011 r.). Tym samym udział gruntów leśnych w stosunku do powierzchni całej Gminy wskazuje na lesistość wynoszącą aż 57,9 %, co powoduje, że Gmina należy do jednych z najbardziej zalesionych w województwie. Są to lasy o wysokiej wartości gospodarczej, z których pozyskuje się surowiec tartaczny, kopalniany, papierówkę, korę i opał, a także o dużych wartościach dla celów rekreacyjnych.
Lasy wchodzą w skład trzech nadleśnictw: Opole, Strzelce Opolskie i Turawa. Rozmieszczenie poszczególnych powierzchni leśnych jest bardzo zróżnicowane. Obok zwartych, dużych pod względem powierzchniowym kompleksów występujących zwłaszcza na skrzydłach doliny Małej Panwi, występuje również szereg małych i izolowanych przestrzennie płatów. Dotyczy to zwłaszcza okolic Grodźca, Dylaków czy Biestrzynnika.
Siedliska leśne należą do 11 typów siedliskowych lasu. Brak jest takich typów jak bory bagienne, bory suche (nastąpił zanik borów suchych w stosunku do poprzedniego okresu gospodarczego), lasy mieszane bagienne czy lasy świeże, natomiast w składzie siedliskowym przeważają siedliska borowe, głównie bór świeży – 24,2 %, bór mieszany świeży – 27,6 % i bór mieszany wilgotny – 26,6 %. Mniejszy odsetek stanowią bory wilgotne – 0,1 % i bory mieszane bagienne. Siedliska borowe stanowią łącznie 78,5 % powierzchni leśnych obrębu Krasiejów i aż 96,3 % całkowitej powierzchni leśnej w Gminie Ozimek. Zdecydowanie mniejszy jest udział siedlisk leśnych, wśród których w obrębie Krasiejów dominuje las mieszany świeży – 10,3 % i las mieszany wilgotny – 10,2 %. Stosunkowo małą rolę w ogólnej powierzchni leśnej należy przypisać innym siedliskom typowo leśnym oraz łęgowym i olsowym. Istotne jest, iż w gminie występuje stosunkowo duży udział lasów należących do siedlisk wilgotnych.
Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, która porasta około 80 – 90 % powierzchni leśnej. W mniejszej ilości występuje dąb szypułkowy – ok. 4,5 – 5 %, brzoza brodawkowata – ok. 3,5 %

oraz olsza czarna – ok. 2,5 %, natomiast stosunkowo niskie są domieszki innych gatunków drzew (dużo poniżej 1 %), zwłaszcza: świerk, jesion, buk, grab modrzewie i inne. Również ze względów gospodarczych największe znaczenie należy przypisać sośnie i dębowi. Sosna jest ponadto głównym gatunkiem na wszystkich siedliskach za wyjątkiem siedliska olsu jesionowego. Pozostałe gatunki nie mają większego znaczenia gospodarczego jednak przez swój udział podnoszą stan zdrowotny, wzbogacają biocenozę lasu i walory estetyczne leśnego krajobrazu. Przeciętny wiek drzewostanów ocenia się 54 lata. Przeciętna zasobność drzewostanów wynosi natomiast 232 m^3/ha. Według danych z Nadleśnictwa Opole stan zdrowotny lasów ocenia się jako dobry z tendencją do stabilizacji. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się natomiast wśród drzewostanów regres świerka z powodu szkodników wtórnych. Na terenie Gminy Ozimek lasy posiadają istotne walory krajobrazowe, kulturowe i społeczne, pełniąc również znaczącą rolę w kształtowaniu klimatu. Walory zasobów leśnych oprócz potencjału gospodarczego posiadają również istotną wartość służącą rozwojowi turystyki.

Obszary przyrodniczo cenne

Największe wartości zasobów środowiska przyrodniczego na terenie Gminy posiada obszar lasów ustanowiony Obszarem Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko - Turawskich. Dużą wartość lokalnych zasobów środowiska stanowią doliny rzek Małej Panwi, Libawy oraz Myśliny. Pełnią one funkcję naturalnych korytarzy ekologicznych.
Dolina Małej Panwi - przebiega przez centralną część Gminy, dzieląc ją na część południową i północną. Duże wartości przyrodniczo - krajobrazowe ma jej górny odcinek od Krasiejowa w kierunku wsi Staniszcze Małe.
Dolina Libawy - rozpościera się równoleżnikowo w północnej części Gminy. Dolina ta dominuje w krajobrazie wsi Dylaki.
Dolina rzeki Myśliny - w rejonie wzdłuż granicy Gminy Ozimek i Kolonowskie silnie meandruje i jest miejscem bytowania rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Krajobraz jej ma charakter pierwotny i zasługuje na ochronę nie tylko w skali Gminy, ale i województwa.

Do miejsc cennych przyrodniczo uznanych za ostoje flory i fauny zalicza się następujące tereny:
- odcinek Małej Panwi koło Antoniowa,
- wilgotne łąki pod Krasiejowem, Ozimkiem i Pustkowem,
- dolinę Małej Panwi i Libawy,
- Jezioro Turawskie,
- wydmy piaszczyste koło Mnichusa,
- bory sosnowe w zachodniej części Gminy.

Jako najbardziej zagrożone gatunki z uwagi na zanikanie odpowiednich siedlisk (przesuszanie terenów, melioracje, usuwanie śródpolnych zadrzewień i krzewów) należy uznać gatunki związane z terenami wodno-błotnymi i krajobrazem rolniczym.
W celu ochrony europejskiego systemu dziedzictwa przyrodniczego w 1992r. została przyjęta przez Radę Europy Europejska Sieć Ekologiczna ECONET. W 1995r. powstała koncepcja polskiej sieci ekologicznej, która miała być częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej ECONET. Sieć ECONET-PL składa się z obszarów węzłowych, w skład których wchodzą biocentra i strefy buforowe, z korytarzy ekologicznych i obszarów wymagających unaturalnienia. W strefach buforowych mają być podejmowane działania ochronne i optymalizujące formy gospodarowania, które mają zachowywać istniejące i przywracać utracone wartości przyrodnicze, a korytarze ekologiczne mają umożliwiać migrację gatunków pomiędzy poszczególnymi obszarami węzłowymi. Trwałe przerwanie ciągłości korytarza uniemożliwia wymianę genów w odciętym ekosystemie (obszarze węzłowym) i prowadzi do wymierania gatunków.
Na podstawie analizy poziomej i pionowej struktury przestrzennej krajobrazu w Gminie Ozimek zidentyfikowano następujące korytarze ekologiczne:

- o randze regionalnej:
  - dolina Małej Panwi – jest najważniejszym korytarzem ekologicznym Gminy,
  - dolina Libawy – jest najważniejszym korytarzem ekologicznym północnej części Gminy,
  - dolina Myśliny – jest najważniejszym korytarzem ekologicznym wschodniej części Gminy.

- randze lokalnej:
  - kanał hutniczy w Krasiejowie,
  - kanał hutniczy w Jedlicach,
  - dolina Ptaszkówki.

Korytarze ekologiczne Gminy często są przerywane strefami nieciągłości, powodowanymi występowaniem terenów zurbanizowanych i zwartych ekosystemów pól uprawnych. Charakteryzują się jednak bogatą strukturą funkcjonalno-przestrzenną. Składają się na nią ekosystemy zadrzewieniowe, wodne, niewielkie fragmenty łąk. W procesach zagospodarowania przestrzennego powinno się za wszelką cenę dążyć do odtworzenia i zachowania pełnej ciągłości strukturalno-funkcjonalnej korytarzy ekologicznych.

Na obszarze Gminy Ozimek, ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk i zbiorowisk roślinnych spotkać można chronione i rzadkie gatunki roślin oraz wiele interesujących gatunków zwierząt. Spośród gatunków flory spotykanych na jej terenie, decydujących o wysokich walorach przyrodniczych, należy wymienić 14 gatunków ściśle chronionych:

Gatunki dziko występujących roślin objęte ochroną ścisłą:

1) widłak cyprysowaty *(Diphasium tristachyum),*
2) długosz królewski *(Osmunda regalis),*
3) goryczka wąskolistna *(Gantianapneumonanthe),*
4) kryszczyk błotny *(Epipactispalustris),*
5) rosiczka okrągłolistna *(Drosera rotundifolia),*
6) kotewka orzech wodny *(Trapa natans,)*
7) pomocnik baldaszkowaty *(Chimaphila umbellata),*
8) storczyk szerokolistny *(Dactylorhiza majalis),*
9) lilia złotogłowa *(Lilium martagon),*
10) widłak jałowcowaty *(Lycopodium annnotinum),*
11) widłak goździsty *(Lycopodium clavatum*),
12) kryszczyk szerokolistny *(Epipactis helleborine),*
13) mącznica lekarska *(Actostaphylos uva-ursi),*
14) bagno zwyczajne *(Ledum palustre),* z czego poz. 5, 9, 10, 11 to gatunki zagrożone ujęte w „Czerwonej Księdze Roślin Województwa Opolskiego" (Nowak, Spałek, 2002).

Gatunki dziko występujących roślin objęte ochroną częściową:

1) konwalia majowa *(Convallaria majalis),*
2) kruszyna pospolita *(Frangula alnus),*
3) pierwiosnka lekarska *(Primula veris).*

Ponadto na terenie Gminy Ozimek występują gatunki rzadkie w skali województwa i regionu. Najciekawsze z nich to: gruszyczka jednostronna, lapiężnik biały, żurawina błotna, modrzewnica zwyczajna, kozłek całolistny, goździk siny, wawrzynek wilcze łyko, bluszcz pospolity, kruszczyk szerokolistny, kopytnik pospolity, borowinek pospolity, kotewka orzecha wodnego, naparstnica zwyczajna i podkolan biały. Spośród najważniejszych przedstawicieli świata zwierząt objętych ochroną gatunkową, na terenie Gminy Ozimek występują:

ssaki - łosie - bytujące przejściowo, bobry, wydry, gronostaje, piżmaki, jeże, koszatki i wiewiórki; do gatunków łownych należą: jelenie, daniele, sarny, dziki, lisy, borsuki, kuny leśne, tchórze,

ptaki - orzeł bielik, rybołów, białoszydka, kląskawka, łabędź czarny, łabędź biały, czapla siwa, bocian biały, bocian czarny, myszołów, sowa uszata, derkacz, jastrząb gołębiarz, krogulec, pustułka, kruk, zimorodek i remiz,

gady - zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, gniewosz plamisty, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna,

płazy - kumak nizinny, ropucha paskówka, traszka zwyczajna, ropucha szara, ropucha zielona, rzekotka drzewna, traszka grzebieniasta,
bezkręgowce - tygrzyk paskowany, biegacz zielonozłoty, paź królowej, trzmiel, mieniak strużnik, gryzuń półpławik, małż - szczeżuja wielka.

Obszar chronionego krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie
Obszar chronionego krajobrazu Lasy Stobrawsko - Turawskie ustanowiony został Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego Nr P/14/2000 z dnia 17 maja 2000 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 2000 r., Nr 33, poz. 173), zastąpionym Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego Nr 0151/P/16/2006 z dnia 8 maja 2006 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 2006 r., Nr 33, poz. 1133). Położony na terenie gmin: Chrząstowice, Domaszowice, Izbicko, Jemielnica, Kluczbork, Kolonowskie, Lasowice Wielkie, Lubsza, Łubniany, Namysłów, Ozimek, Pokój, Strzelce Opolskie, Świerczów, Tarnów Opolski, Turawa, Wołczyn, Zawadzkie i Zębowice, obejmuje obszar o powierzchni 118 367 ha, z którego wyłączone są tereny wybranych miejscowości.
Główną cechą tego rozczłonkowanego, stanowiącego pozostałość po Puszczy Śląskiej obszaru, są dość dobrze zachowane, zróżnicowane gatunkowo i siedliskowo lasy. Występują tu siedliska boru mieszanego wilgotnego i świeżego, z dominacją drzewostanu sosnowego, natomiast w dolinach rzecznych, gdzie znajdują się ich najcenniejsze fragmenty, których unikatowość związana jest z okresowymi zalewami, zalegają grądy, łęgi i olsy, a poza nimi buczyny, dąbrowy i liściaste lasy mieszane. Walory te podkreślają: niezliczona ilość bogatych w ekosystemy łąkowe cieków, obfitość terenów zabagnionych i podmokłych, starorzecza, źródła i stawy, a także polodowcowe moreny i wydmy. Wszystko to stanowi o wysokich walorach krajobrazowych i środowiskowych tego nieskażonego terenu, uznawanego za jeden z najcenniejszych obszarów Śląska Opolskiego.

Użytek ekologiczny „Antoniów" - o powierzchni 1,83 ha - obiekt chroniony ze względu na walory krajobrazowe oraz chronione i rzadkie gatunki roślin i zwierząt

Stanowisko dokumentacyjne „Trias” w Krasiejowie - cmentarzysko gadów i płazów (w tym pierwszych dinozaurów) pochodzących z okresu karniku (najstarszy etap w triasie). Powstałe stanowisko paleontologiczne ma rangę światową, gdyż najstarsze krasiejowskie skamienieliny pochodzą sprzed ok. 230 milionów lat, a olbrzymie wyrobisko kryje w sobie niezliczone bogactwo tych skamieniałości.

Pomniki przyrody
Na terenie Gminy znajduje się obecnie 5 obiektów objętych ochroną w formie pomników przyrody ożywionej, ustanowionych rozporządzeniem Wojewody Opolskiego w 2005 roku.

Tabela 2. *Pomniki przyrody na terenie Gminy Ozimek.*

Lp.	Nr rejestru wojewódzkiego	Nazwa	Obręb	Podstawa prawna
1.	88	Pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy Quercus robur	Krasiejów	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 7 listopada 2005r. Nr 72, poz. 2231
2.	161	Pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy Quercus robur	Szczedrzyk	
3.	226	Pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy Quercus robur	Poliwoda	
4.	257	Pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy Quercus robur	Krasiejów	
5.	297	Grupa z gatunku dąb szypułkowy Quercus robur – 4 szt.	Krasiejów	

Źródło: Rejestr Form Ochrony Przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu 2012

Gmina Ozimek graniczy z obszarem NATURA 2000 Zbiornik Turawski PLB160004.

Proponowane formy ochrony przyrody:

Na terenie Gminy Ozimek proponowane jest utworzenie następujących form Ochrony przyrody (zgodnie z opracowaniem „Walory turystyczne Gminy Ozimek i możliwości ich wykorzystania" pod. kier. prof. dr hab. Krystyny Dubiel):

1) zespoły przyrodnicze - formy indywidualnej ochrony przyrody mające na celu ochronę wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego,

- Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Dolina Myśliny" - od ujścia Myśliny do Małej Panwi do styku z gminą Kolonowskie – ok. 180 ha w granicach Gminy Ozimek i ok. 150 ha w obrębie gminy Kolonowskie - czysta woda meandrującej rzeki, bogata i urozmaicona roślinność oraz różnorodność bytujących gatunków zwierząt.

2) użytki ekologiczne - pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne", kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce itp.

- Użytek ekologiczny – Nadleśnictwo Turawa, oddział 13f,g – ok. 0,31 ha - ostatnie z zachowanych w miarę zbliżone do naturalnych śródleśne źródliska i zbiorniki wody z właściwą dla nich roślinnością,
- Użytek ekologiczny - Leśnictwo Ozimek, oddz.184b – ok. 499 ha - Torfowiska w trakcie naturalnej sukcesji,
- Użytek ekologiczny – Leśnictwo Zamoście, oddz. 277g - kępa starych drzew ,
- Użytek ekologiczny - Leśnictwo Ozimek, oddz. 180d - aleja daglezjowa.

Proponowane pomniki przyrody:

Proponuje się objęcie ochroną prawną w formie pomników przyrody innych drzew na terenie Gminy wymienionych aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek:

Tabela 3. *Proponowane pomniki przyrody na terenie Gminy Ozimek.*

L.p.	Gatunek	Położenie
1.	Sosna wejmutka (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 x
2.	Sosna wejmutka (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 x
3.	Wiąz górski	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 x
4.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
5.	Dąb szypułkowy (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
6.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
7.	Dąb szypułkowy (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
8.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
9.	Dąb szypułkowy (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
10.	Żywotnik olbrzymi	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 c
11.	Żywotnik olbrzymi	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 c
12.	Klon pospolity	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 433/96
13.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 a
14.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 a
15.	Dąb szypułkowy (P)	Miejscowość KrzyŜowa Dolina, GMINA Ozimek, nr działki 658/65
16.	Klon pospolity	Miejscowość Ozimek, gmina Ozimek, nr działki 334/92
17.	Modrzew europejski (P)	Miejscowość Krasiejów, gmina Ozimek, nr działki 548/137

(P)- drzewa proponowane do ochrony pomnikowej w perspektywie do 15 lat

Źródło: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ozimek.

5.5.4. Gleby

Gleby w Gminie Ozimek charakteryzują się dużym udziałem frakcji piasku, co powoduje iż są one wrażliwe na wpływ czynników zewnętrznych (np. woda, wiatr, zanieczyszczenia), które mogą wywierać negatywny wpływ na stan tych gleb. Poprawę jakości gleby w warunkach produkcji rolniczej można uzyskać poprzez zwiększenie ilości masy organicznej lub ekstensywne użytkowanie. Negatywny wpływ czynników erozyjnych można ograniczyć przez zwiększenie ilości zadrzewień śródpolnych oraz przez przekształcenie gruntów ornych w trwałe użytki zielone. Koniecznością jest również przeprowadzenie waloryzacji rolniczej w celu wyeliminowania zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem produktów rolniczych z przeznaczeniem na cele spożywcze. Tereny, które nie mogą stanowić bazy do produkcji rolniczej na cele konsumpcyjne, można przeznaczyć pod uprawę roślin energetycznych, które będą źródłem biomasy na cele opałowe.

5.5.5. Zasoby kopalin

Eksploatacja złóż surowców naturalnych powinna odbywać się zgodnie z wymogami ochrony środowiska, obowiązującymi przepisami i zasadami zrównoważonego rozwoju. Istnieje potrzeba monitorowania obiektów, w których prowadzona jest eksploatacja surowców naturalnych pod kątem ochrony powierzchni ziemi i gleb.

Na obszarze Gminy Ozimek występują obecnie dwa rodzaje surowców naturalnych:

- Iły kajprowe górnotriasowe stanowiące surowiec do produkcji wyrobów ceramicznych i dla przemysłu cementowego. Skały te były wydobywane metodą odkrywkową na terenie miejscowości Krasiejów od 1956r, pierwotnie do produkcji materiałów budowlanych w miejscowej, nieczynnej już cegielni a następnie od 1972 r jako surowiec niski do produkcji cementu w cementowni Strzelce w Strzelcach Opolskich. Eksploatację złoża zakończono w 2003r. z tytułu braku zapotrzebowania własnego cementowni Strzelce oraz z powodu ustanowienia w granicach udokumentowanego złoża filaru ochronnego pod nazwą wybierzysko paleontologiczne „TRIAS” na podstawie decyzji Wojewody Opolskiego nr P/17/2000 z dnia 2.XI.2000r.
- Piaski kwarcowe formierskie czwartorzędowe występujące w dolinie rzeki Libawy na terenie miejscowości Dylaki – Biestrzynnik – Poliwoda oraz w dolinie potoku Grodzieckiego w obszarze miejscowości Grodziec. Złoża piasków kwarcowych formierskich Biestrzynnik i Poliwoda zostały udokumentowane w latach 1968 – 1970. Z powodu wyczerpania surowca w granicach nie kolidujących z tere-nami ustawowo chronionymi (lasy) eksploatację złóż zakończono w latach 1980 (złoże Biestrzynnik) i 1986 (złoże Poliwoda 2). Obszary górnicze obu złóż zostały zlikwidowane w 1981r (złoże Biestrzynnik) i z 1986 r (złoże Poliwoda).
  Złoże piasków kwarcowych formierskich Grodziec I udokumentowano w kat B + C_1 w dokumentacji geologicznej z 1979r. Zasoby ustalone na 31.12.1979r wynosiły odpowiednio: w kat B – bilansowe 7 639 tys. ton + bilansowe w filarze ochronnym 292 tys. ton oraz poza-bilansowe 13 751 tys. ton + pozabilansowe w filarze ochronnym 526 tys. ton. W kat. C_1 – bilansowe – 6 976 tys. ton + bilansowe w filarze ochronnym – 425 tys. ton oraz poza-bilansowe 12 577 tys. ton + pozabilansowe w filarze ochronnym 747 tys. ton. Obszar górniczy „Grodziec I” o powierzchni 1 283 075 m^2 został utworzony Zarządzeniem Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych nr 10/Og z dnia 14.11.1984r. Aktualna decyzja przyznająca koncesję na eksploatację OZEK została wydana na okres 20 lat przez Ministerstwo OŚZN i L w dniu 19.XI.1996 nr BKK/02/1583/96 na ustalonym j.w. obszarze górniczym.

5.5.6. Pola elektromagnetyczne

Na terenie Gminy Ozimek występują następujące źródła emitujące pola elektromagnetycznego:

- linie energetyczne wysokiego napięcia,
- stacje transformatorowe,
- stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej,
- stacje linii radiowych wraz z nadajnikami.

Przez obszar Gminy Ozimek przebiegają jedynie linie wysokiego napięcia o napięciu znamionowym 110kV. Źródłem pola elektromagnetycznego są również linie średnich napięć, jednak ich oddziaływanie na środowisko w zakresie promieniowania niejonizującego jest dużo niższe.
Źródło pola elektromagnetycznego stanowią również stacje transformatorowe, współpracujące z liniami wysokiego oraz średniego napięcia.
Na terenie Gminy Ozimek znajduje się sieć wysokiego napięcia 110kV o długości ok. 35 km. Trzy linie biegną z kierunku południowego do miasta Ozimka, skąd jedna linia biegnie dalej w kierunku północnym, a druga – w kierunku wschodnim. Na terenie Gminy Ozimek znajdują się również dwie stacje transformatorowe o napięciu roboczym 100kV. Jedna ze stacji, zlokalizowana w południowej części miasta Ozimka, stanowi Główny Punkt Zasilający dla miasta i gminy. Druga ze stacji transformatorowych o napiciu 110 kV należy do Huty Małapanew Sp. z o.o.
Na terenie Gminy Ozimek znajduje się ponadto ok. 160km linii średniego napięcia 15kV. Linie te są źródłem pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50Hz, jednak jego poziom, nawet w niewielkiej odległości od linii, nie przekracza dopuszczalnych poziomów natężenia pola elektrycznego oraz magnetycznego. Również stacje transformatorowe o napięciu roboczym 15kV, pomimo, iż stanowią źródło pola elektromagnetycznego, nie powoduje przekroczenia poziomów dopuszczalnych w środowisku.
Na terenie Gminy Ozimek zlokalizowanych jest ponadto 6 nadajników telefonii komórkowych.

5.6. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektów

Brak realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek prowadzić może do szeregu negatywnych zjawisk zachodzących w środowisku. Uwidaczniać się będą one w następujących komponentach środowiska:

- negatywny wpływ na zdrowie i życie ludzi zamieszkujących i użytkujących obiekty gdzie jako materiał konstrukcyjny wykorzystany został azbest,
- zanieczyszczenie powietrza włóknami azbestowymi, na skutek nieodpowiednich prac polegających na usuwaniu azbestu oraz jego nieprawidłowym składowaniu,
- negatywny wpływ na obszary chronione, na skutek porzucania odpadów azbestowych w miejscach niedozwolonych; zagrożenie to może dotyczyć obszarów chronionych tj. obszaru chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody oraz lasów,
- negatywny wpływ na powierzchnię ziemi, na skutek składowania odpadów zawierających azbest w środowisku bez żadnych zabezpieczeń, czyli na tzw. „dzikich” wysypiskach.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Ochrona niektórych komponentów środowiska może pociągać za sobą konieczność realizacji inwestycji, które mogą mieć negatywny wpływ na inne komponenty środowiskowe. Poniżej omówiono został stan środowiska na obszarze całej Gminy, ze względu na brak możliwości jednoznacznej lokalizacji potencjalnych oddziaływań oraz brak szczegółowych analiz środowiskowych.

6.1. Wody powierzchniowe i podziemne

6.1.1. Wody powierzchniowe

Obecnie klasyfikację wód powierzchniowych określa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. Nr 162, poz. 1008).
Rozporządzenie to definiuje 5 klas stanu ekologicznego:

- klasa I – stan bardzo dobry – dla wód o niezmienionych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- klasa II – stan dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- klasa III – stan umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- klasa IV – stan słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizyko-chemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- klasa V – stan zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Stan chemiczny określa się na podstawie badań substancji z grupy wskaźników chemicznych charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. Nr 162, poz. 1008) oceniane są substancje priorytetowe oraz wskaźniki innych substancji zanieczyszczających, zgodnie z wnioskiem Komisji Europejskiej KOM 2006/0129 (COD) dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie norm jakości środowiska w dziedzinie polityki wodnej oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE. Ocena stanu chemicznego polega na porównaniu wyników badań do wartości granicznych chemicznych wskaźników jakości wód dla danego typu jednolitych części wód przedstawionych w załączniku nr 8 wyżej cytowanego rozporządzenia. Przekroczenie tych wartości powoduje przyjęcie złego stanu chemicznego.

Ocenę jakości wód powierzchniowych na terenie województwa opolskiego przeprowadza Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.
Poniżej przedstawiono wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Ozimek wg badań przeprowadzonych w latach 2009-2010 r. na rzece Mała Panew w ppk Jedlice. W ocenie WIOŚ jakość wód w badanym punkcie w zakresie stanu chemicznego określona została jako poniżej stanu dobrego (wskaźniki chemiczne sklasyfikowane poniżej stanu dobrego to benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten).
Przeprowadzane w latach 2008-2010 w ww. punkcie pomiarowym w Jedlicach badania wykazały także eutroficzny charakter wód ze względu na obecność OWO (ogólnego węgla organicznego), azotu Kjeldahla i azotu azotanowego, natomiast brak eutrofizacji stwierdzono w ppk Rosa – Niwa.
W przeprowadzonej w 2009 roku ocenie jakości wód w rzekach ze względu na przydatność do bytowania ryb w warunkach naturalnych stwierdzono w punkcie pomiarowym Mała Panew - Jedlice: (NON) nie odpowiada normom – ze względu na odczyn, wskaźniki azotu amonowego, azotyn i fosforu ogólnego

6.1.2. Wody podziemne

Zakres dopuszczalnych wartości wskaźników jakości wody określają następujące akty prawne:

– rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. *w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych* (Dz. U. Nr 143, poz. 896).

– rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2010 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* (Dz. U. z 2010 r., Nr 72, poz. 466),

Ocenę jakości wód podziemnych przeprowadza WIOŚ w Opolu w ramach monitoringu krajowego lub regionalnego. W ostatnich latach nie przeprowadzano badań wód podziemnych na terenie Gminy Ozimek.

6.2. Powietrze atmosferyczne

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. Nr 25 z 2008 roku, poz. 150 z późn. zm.) ocena jakości powietrza dokonywana jest w strefach. Na terenie województwa opolskiego w 2011r. wg nowego podziału kraju, zgodnie z rządowym projektem Ustawy z dnia 16 marca 2012 roku o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych ustaw, zostały wydzielone 2 strefy:

- miasto Opole,
- strefa opolska (w skład której wchodzi Gmina Ozimek).

Oceny i obserwacji zmian dokonuje wojewódzki inspektor ochrony środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031) oraz rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw.

Klasyfikację stref za rok 2011 wykonano w oparciu o następujące założenia:

- **klasa A** - poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- **klasa B** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych, a także przyczyny ich występowania (dotyczy wyłącznie pyłu PM2,5);
- **klasa C** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza POP;
- **klasa D1** - poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- **klasa D2** - poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego; należy dążyć do osiągnięcia poziomi celu długoterminowego do roku 2020.

Na podstawie „Oceny jakości powietrza za 2011 rok” w województwie opolskim i klasyfikacji stref województwa opolskiego w 2011 r.” obszar Gminy Ozimek w ramach „strefy opolskiej” został zakwalifikowany: wg kryterium ochrony zdrowia do **klasy A** ze względu na poziom *SO_2, NO_2, CO, O_3(1), Pb, As, Cd, Ni,* do **klasy C** z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji *C_6H_6, PM10, B(a)P, PM2,5* oraz do **klasy D2** ze względu na poziom *O_3(2),* wg kryterium ochrony roślin do **klasy A** pod względem poziomu SO_2, NO_2, do **klasy C** ze względu poziom O_3(1) oraz **klasę D2** ze względu na poziom *O_3*2).

Tabela 4. *Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2011*

Strefa	Ochrona zdrowia													Ochrona roślin			
	SO_2	NO_2	C_6H_6	CO	O_3 (1)	O_3 (2)	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM 2,5	SO_2	NO_x	O_3 (1)	O_3 (2)
Strefa opolska	**A**	**A**	**C**	**A**	**A**	**D2**	**C**	**A**	**A**	**A**	**A**	**C**	**C**	**A**	**A**	**C**	**D2**

Źródło: Ocena jakości powietrza za 2011 rok, WIOŚ Opole

1) wg poziomu docelowego 2) wg poziomu celu długoterminowego

6.3. Hałas

Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku jest określony obecnie wymogami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012r., poz. 1109). Jednakże wyniki badań przytoczone w niniejszym dokumencie zostały odniesione do nieaktualnego już rozporządzenia tj. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826), w związku z przeprowadzaniem pomiarów w poprzednich latach (kiedy obowiązywało nieaktualne obecnie rozporządzenie).
Źródła hałasu występującego w środowisku podzielić można na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny oraz hałas przemysłowy.

Hałas komunikacyjny
Poziom hałasu komunikacyjnego, szczególnie odczuwalnego wiąże się z kilkoma czynnikami, wśród których najważniejsze to stan i sposób eksploatacji pojazdów oraz nawierzchni jezdni. Stan techniczny dróg, który w pojedynczych miejscach nie jest doskonały, powoduje dodatkowe wstrząsy oraz zmniejsza płynność poruszających się pojazdów, co pośrednio wpływa na klimat akustyczny gminy. Źródłem hałasu komunikacyjnego są drogowe i kolejowe korytarze transportowe.
Przez Gminę Ozimek przebiega droga krajowa DK 46 oraz mniej obciążona ruchem komunikacyjnym droga wojewódzka nr 463.
Badania poziomu hałasu komunikacyjnego w Ozimku przeprowadzono w 2009 roku łącznie w 2 punktach pomiarowo – kontrolnych przy ulicach Warszawskiej i Wyzwolenia. Jako wartości dopuszczalne poziomu hałasu dla najbliższego otoczenia w badanych punktach przyjęto 60 dB dla pory dnia i 50 dB dla pory nocy. Łącznie kilometraż dróg przy których przeprowadzone zostały pomiary wynosi około 2500 m. Najwyższy poziom dźwięku zmierzono w punkcie zlokalizowanym przy drodze krajowej nr 46 przy ulicy Warszawskiej, zarówno dla pory dziennej i nocnej. Stwierdzona wartość dla pory dnia wyniosła 68,5 dB, a dla pory nocy zmierzono wartość 63,1 dB. Przy ulicy Warszawskiej procentowy udział pojazdów ciężkich w strumieniu ruchu kształtował się dla pory dziennej w granicach 14%-32%, a dla pory nocnej wyniósł 32%-53%. W punkcie zlokalizowanym przy ulicy Wyzwolenia, udział pojazdów ciężkich dla pory nocnej mieścił się w granicach 2%-10%, natomiast dla pory nocnej oscylował w granicach 0%-8%. Średnie natężenie ruchu dla badanych odcinków wyniosło 300 poj./h.
Również w 2009 roku Polskie Linie Kolejowe S.A. w Opolu wykonały badania okresowych poziomów hałasu w środowisku od eksploatowanej linii kolejowej nr 144 przebiegającej przez teren Gminy Ozimek. W badanych 3 punktach pomiarowo – kontrolnych: ppk Krasiejów ul. Torowa, Ozimek ul. Dworcowa i Schodnia - równoważny poziom hałasu kolejowego L_{aeq} dla pory dnia wynosił:

- Krasiejów ul.Torowa: 54,6 dB,
- Ozimek ul. Dworcowa: 54,3 dB,
- Schodnia: 57,3

i wykazywał brak przekroczeń wartości dopuszczalnych.
Dla pory nocnej równoważny poziom hałasu kolejowego L_{aeq} wynosił:

- Krasiejów ul. Torowa: 55,5 dB,
- Ozimek ul. Dworcowa: 50,3 dB,
- Schodnia: 51,9 dB

i wykazywał przekroczenia wartości dopuszczalnych.

Hałas przemysłowy
Problemy z hałasem przemysłowym mogą wystąpić w otoczeniu zakładów lub skupisk zakładów. Wytypowanie zakładów niekorzystnie oddziaływujących na klimat akustyczny należy do zadań WIOS. Zakres planowanych kontroli oraz wyniki przeprowadzonych kontroli są zawarte w raportach WIOŚ.
Hałas przemysłowy w Gminie Ozimek stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami.

Pewną uciążliwość powodują również zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane blisko zabudowy o charakterze mieszkalnym. Ich wpływ na ogólny klimat akustyczny Gminy Ozimek nie jest znaczący, jednak są one przyczyną lokalnych negatywnych skutków odczuwalnych przez okolicznych mieszkańców. Do zakładów takich należą najczęściej warsztaty mechaniki pojazdowej, blacharskie, ślusarskie, stolarskie, kamieniarskie.

6.4. Pole elektromagnetyczne

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm. – dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi – art. 121 i 122). Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku *w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).*

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu w latach 2009-2010, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wykonał badania pól elektromagnetycznych w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku *w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku* (Dz.U. Nr 221, poz. 1645).

Rozporządzenie Ministra Środowiska wprowadziło obowiązek prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych na trzech typach obszarów:
- centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.,
- pozostałych miastach,
- obszarach wiejskich.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu w ramach monitoringu PEM nie przeprowadzał w ostatnich latach badań na terenie Gminy Ozimek, jednakże w żadnym z punktów pomiarowych na terenie województwa opolskiego nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, wyniki kształtowały się znacznie poniżej dopuszczalnej normy PEM - 7 V/m.

6.5. Zasoby przyrodnicze

Szata roślinna w Gminie Ozimek jest odzwierciedleniem dużej ilości siedlisk, jakie wykształciły się tu w wyniku wysokiej lesistości obszaru oraz warunków mikroklimatycznych. Szata roślinna Gminy jest zróżnicowana oraz stosunkowo bogata w gatunki chronione i rzadkie.
Obszary bogate przyrodniczo na terenie Gminy Ozimek skupione są wokół kompleksów leśnych i dolin cieków będących korytarzami ekologicznymi.

Na terenie Gminy stwierdzono gatunki chronione na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. *w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną* (Dz. U. nr 168, poz. 1764) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. *w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną* (Dz. U. Nr 220, poz. 2237).

6.6. Powierzchnia ziemi

Do głównych czynników powodujących degradację chemiczną gleb zalicza się:
- nadmierną zawartość metali ciężkich takich jak: kadm, miedź, nikiel oraz innych substancji chemicznych, np. ropopochodnych,
- zasolenie,
- nadmierną alkalizację,
- zakwaszenie przez związki siarki i azotu,

- skażenie radioaktywne.

W większości gleby gmin powiatu opolskiego mają odczyn kwaśny, powstający głównie wskutek obecności kwasów humusowych – niekorzystny np.: dla upraw pszenicy czy buraków cukrowych i mogą wymagać stosowania odpowiednich zabiegów (wapnowanie) regulacji rozkładu resztek organicznych, poprawiających skuteczność innych nawozów mineralnych a tym samym plonowanie.
Jedną z przyczyn zakwaszenia gleb są kwaśne opady, wprowadzające do gleby jony siarczanowe, azotanowe, chlorkowe i hydronowe oraz inne zanieczyszczenia wymywane z atmosfery. Degradujące działanie kwaśnych opadów na podłoże oraz zwiększonego zakwaszenia gleby polega na rozkładzie minerałów pierwotnych i wtórnych, uwalnianiu z glinokrzemianów glinu, który w formie jonowej ma właściwości toksyczne, wymywaniu składników mineralnych z kompleksu sorpcyjnego oraz na znacznym zmniejszaniu aktywności mikroorganizmów.
Według informacji przekazanych w roku 2007 przez Okręgową Stację Chemiczno – Rolniczą w Opolu w latach 2004 – 2006 prowadzone były badania monitoringowe gleb na terenie gmin powiatu opolskiego.
Odczyn gleb ma niebagatelny wpływ na przyswajalność makroelementów, co pociąga za sobą potrzebę jego regulowania. Odczyn gleb na terenie Gminy Ozimek:

- bardzo kwaśne (pH<4,5): ok. 35 %,
- kwaśne (pH 4,6-5,5): ok. 42 %
- lekko kwaśne (pH 5,6-6,5): ok. 8 %
- obojętne (pH 6,6-7,2): ok. 13 %
- zasadowe (pH>7,2): 2 %

Do najczęściej stosowanych metod odkwaszania gleb należy wapnowanie. Według szacunków blisko 80 % gleb w Gminie Ozimek wymaga takich zabiegów.
Procentowy udział potrzeb wapnowania gleb użytkowanych rolniczo w Gminie wynosi:

- zbędne – ok. 10 % gleb
- ograniczone – ok. 10 % gleb
- wskazane – ok. 18 % gleb
- potrzebne – ok. 22 % gleb
- konieczne – ok. 40 % gleb.

Zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi:

Aktualnie obowiązujące kryteria oceny zawartości zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi zawarte są w załączniku do *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r. Nr 165, poz. 1359)*.
Rozpoznanie stanu gleb użytkowanych rolniczo pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi jest istotne z uwagi na produkcję bezpiecznej żywności dla człowieka. Występowanie w glebach podwyższonych zawartości metali ciężkich będące następstwem działalności ludzkiej poprzez: emisje przemysłowe, motoryzację, nadmierną chemizację rolnictwa, powoduje degradację biologicznych właściwości gleb, skażenie wód gruntowych oraz przechodzenie zanieczyszczeń do łańcucha żywieniowego.
Nadmierna zawartość metali ciężkich degraduje biologiczne właściwości gleb, powoduje zanieczyszczenie łańcucha żywieniowego i wód gruntowych. Szczególne zagrożenie stwarzają one w glebach kwaśnych, przechodzą bowiem w formy łatwo dostępne dla roślin. Zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi mogą wystąpić również wzdłuż dróg, zwłaszcza tych po których przemieszczają się największe ilości pojazdów (drogi krajowe i wojewódzkie).
W latach 2002-2006 przeprowadzone zostały badania gleb na terenie gmin powiatu opolskiego, w tym na terenie Gminy Ozimek:

Tabela 5. *Średnie zawartości metali ciężkich w glebach w Gminie Ozimek*

Lp.	Pierwiastek	Średnia zawartość w [mg/kg] gleby	Wartość dopuszczalna [mg/kg s.m] gleby
1	Kadm	0,27	4
2	Miedź	7,7	150
3	Nikiel	5,4	100
4	Ołów	22,7	100
5	Cynk	32,8	300

Źródło: Stan środowiska w Opolu i powiecie opolskim w latach 2005-2006, WIOŚ Opole

Obserwowane wartości na terenie powiatu opolskiego (w tym na terenie Gminy Ozimek) zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, Poz. 1359)* są niższe niż wartości dopuszczalne stężeń metali ciężkich w glebie lub ziemi dla gruntów grupy A (poddanych ochronie).

7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROGRAMU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest związane są z zasobami przyrodniczymi, zanieczyszczeniem powietrza oraz wpływem na powierzchnię ziemi a także na zdrowie i życie ludzi.
W Programie nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na formy ochrony przyrody, powietrze, powierzchnię ziemi oraz zdrowie i życie ludzi, gdyż wszystkie prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudnionych pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Należyte wykonanie prac demontażowych, transportowych oraz prawidłowe unieszkodliwianie odpadów zapewniają minimalne pylenie wyrobów zawierających azbest, których uwalnianie włókien azbestowych będzie miało jedynie charakter lokalny, a tym samym nie będzie oddziaływać na mieszkańców i poszczególne komponenty środowiska.
Istnieje obawa, że nieodpowiednio prowadzone prace modernizacyjne mogą powodować niszczenie chronionych gatunków zwierząt szczególnie ptaków, ich lęgów lub miejsc gniazdowania oraz mogą uniemożliwiać im późniejsze wykorzystywanie tych obiektów jako miejsc gniazdowania lub też miejsc odpoczynku.
Należy zaznaczyć, że odpowiednie zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest np. poprzez pomalowanie, może wydłużyć ich żywotność, jednak nie uchroni przed ich całkowitym usunięciem.
Pokrycia azbestowe znajdują się głównie na terenie prywatnych posesji na budynkach gospodarczych i mieszkalnych.

8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym zostały uwzględnione w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Ozimek. Stopień zgodności celów określonych w Programie w stosunku do dokumentów nadrzędnych określa się jako całkowity.

8.1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. W dniu 15 marca 2010 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032".

Główne cele Programu to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do 2032 r., w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu. Szacuje się, że na terenie kraju w 2008 r. znajdowało się ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton). Przyjmuje się, iż następujące ilości odpadów zawierających azbest zostaną wycofane z użytkowania w kolejnych latach:

- w latach 2009–2012 około 28 % odpadów (4,0 mln ton),
- w latach 2013–2022 około 35 % odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023–2032 około 37 % odpadów (5,4 mln ton).

Program tworzy nowe możliwości, m.in.:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwianie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Ponadto Program przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

8.2. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014

W KPGO 2014 zakłada się sukcesywne osiąganie celów określonych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 15 marca 2010 r.

8.3. Dyrektywa Rady 74/442/EEC Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem określającym ramy prawne gospodarki odpadami w Unii Europejskiej jest Dyrektywa Rady 74/442/EEC, nakładająca na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia odzysku i usuwania odpadów w sposób nie zagrażający życiu ludzkiemu oraz nie powodujący szkód w środowisku. Ponadto nakłada ona obowiązek zapobiegania tworzeniu się odpadów oraz ograniczania ilości i szkodliwości wytwarzanych odpadów.

8.4. Rezolucja przyjęta przez Sejm w dniu 19 czerwca 1997 r. – w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki

Wynikiem przyjęcia niniejszej rezolucji było opracowanie krajowych Programów dotyczących usuwania azbestu z terytorium Polski.

8.5. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest

Niniejsza ustawa wprowadziła zakaz produkcji, stosowania oraz obrotu wyrobami zawierającymi azbest. W ustawie tej określono również:

- obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, z uwzględnieniem zabezpieczeń przed przenikaniem azbestu do środowiska,
- warunki przygotowania do transportu oraz sposobu transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania z uwzględnieniem zabezpieczeń przed przenikaniem azbestu do środowiska,
- wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Niniejsza ustawa reguluje także kwestie zatrudnienia i pomocy dla pracowników zatrudnionych w zakładach przetwarzających azbest.

8.6. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Głównym celem Polityki Ekologicznej Państwa w zakresie gospodarki odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez: redukcję ilości powstających odpadów „u źródła”, odzyskiwanie surowców, ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych.

Niniejsze opracowanie zakłada także dalsze prace mające na celu poprawę systemu zbierania i unieszkodliwiania azbestu, aby ograniczyć ilość odpadów niebezpiecznych trafiających na składowiska komunalne w postaci wyrobów azbestowych.
Jednym z priorytetowych kierunków działań przewidzianych w Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 jest przeprowadzanie prac legislacyjnych i kontynuowanie krajowych programów usuwania azbestu.

9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania ujęte do realizacji w ramach Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek.
Stopień i zakres oddziaływania zależeć będzie przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, gdzie negatywny zakres oddziaływania może być największy.
Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań zaplanowanych w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne.
Jednak należy nadmienić, że realizacja zadań związana z wymianą pokryć azbestowych będzie prowadzona na terenie całej Gminy nie wychodząc poza jej teren.
Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tę dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie prowadzenia działań związanych z likwidacją azbestu oraz jego składowaniem. Należy mieć na uwadze, że uciążliwości występujące w fazie prowadzonych działań ma charakter przejściowy.

Oznaczenia:
(+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
(-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
(0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,
(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
(N) - brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Nazwa działania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
1. Opracowanie aktualizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek”	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]
2. Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest: a. przygotowanie ulotek informacyjnych o szkodliwości azbestu i o obowiązkach związanych z koniecznością jego usuwania, b. przygotowanie stałej informacji, na stronach internetowych, poświęconej tematyce azbestu, c. okresowe publikacje w prasie lokalnej dotyczące tematyki.	0 [2] 0 [2]	+ [2] + [2]	+ [2] + [2]	+ [2] + [2]	+ [2] + [2]	0 [2] 0 [2]	+ [2] + [2]	+ [2] + [2]	+ [2] + [2]	0 [1] 0 [1]	0 [1] 0 [1]	+ [2] + [2]	+ [2] + [2]
3. Wprowadzanie do bazy azbestowej danych związanych z likwidacją pokryć azbestowych.	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]
4. Przekazywanie informacji mieszkańcom gminy o możliwościach pozyskania dofinansowania na likwidację pokryć azbestowych.	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]
5. Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z zachowaniem pilności stanu wyrobów zawierających azbest.	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]
6. Zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy, na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym przy założeniu, że gmina będzie posiadała środki finansowe na te zadania	0 [3]	+/- [3]	+/- [3]	+/- [3]	+/- [3]	0 [1]	+/- [3]	+/- [3]	+/- [3]	0	+/- [3]	+/- [3]	+/- [3]
7. Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów azbestowych, z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest (wojewódzka baza danych o wyrobach i odpadach zawierających WBDA).	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]	0 [1]

[1] *Działania 1, 3, 4, 5 i 7* należą do typowych działań „miękkich”, a więc ukierunkowanych na rozwój kapitału ludzkiego, a nie na projekty typu inwestycyjnego („twarde”). Bezpośrednie konsekwencje ich realizacji nie będą miały żadnego wpływu na świat zwierząt, rośliny, bioróżnorodność, powierzchnię ziemi, krajobraz, wodę, powietrze, klimat czy zabytki. W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań pośrednich – dotyczących ogółu zagadnień oddziaływania człowieka na środowisko, związanych z rosnącą świadomością ekologiczną będącą nieodłącznym elementem poprawy jakości życia mieszkańców.
Bezpośrednie konsekwencje realizacji zadania nie będą miały wpływu na sferę dóbr materialnych. Pośrednio i w dłuższej perspektywie należy spodziewać się pewnego pozytywnego oddziaływania – zmiana pokryć dachowych, co stanowi podwyższenie wartości np. posesji.
[2] *Działanie 2* Informacja i edukacja mieszkańców Gminy wpłynie w pośredni sposób na polepszenie wszystkich walorów środowiska na terenie Gminy. Poprzez uświadomienie ludności o szkodliwości wyrobów zawierających azbest powinno się zaobserwować większą chęć wymiany pokryć azbestowych. Mieszkańcy będą mieli również większą świadomość kto może przeprowadzać takie działania i jak prawidłowo powinny być prowadzone prace demontażowe i związane z tym zabezpieczenia.
[3] *Działanie 6* Zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu Gminy, na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym wpłynie pozytywnie na stan środowiska spowodują przede wszystkim likwidację wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek. Będą jednak w trakcie prowadzenia prac wpływać negatywnie na niektóre komponenty środowiska jak: powietrze, hałas, ziemię, krajobraz oraz ludność i rośliny. Są to jednak działania krótkotrwałe i przy odpowiednich zabezpieczeniach nie będą w sposób istotny wpływały na stan środowiska.
Przed przystąpieniem do prac związanych z demontażem pokrycia azbestowego, właściciel obiektu powinien przeprowadzić rozeznanie czy na danym obiekcie nie występują miejsca gniazdowania gatunków (często rzadkich i chronionych) ptaków (tj. jaskółki, jerzyki, rudziki czy szpaki) lub nietoperzy. Biorąc pod uwagę charakter obiektów, na których stwierdzono użycie wyrobów zawierających azbest (duży udział budynków i obiektów gospodarczych) oraz fakt, że najlepszym czasem do przeprowadzania prac remontowych na wolnym powietrzu jest okres wiosenny i letni może wystąpić negatywne oddziaływanie na ww. gatunki. Realizacja w tych obiektach demontażu pokryć azbestowych w okresie bytowania w nich ptaków (okres lęgowy od kwietnia do końca sierpnia) lub nietoperzy (okres rozrodu od maja do sierpnia) powodować może niszczenie gniazd i siedlisk, a w tym przede wszystkim osobników młodocianych.
Często remonty starych obiektów i ich adaptowanie do nowych funkcji, skutkuje radykalną zmianą ich mikroklimatu i zmniejszeniem ilości potencjalnych kryjówek dla nietoperzy (np. szczelin w murach). Nieprawidłowo przeprowadzone remonty dachów bardzo często wiążą się z unicestwieniem otworów wlotowych dla nietoperzy, które powinny być otwarte przez cały sezon.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROGRAMU

Program usuwania wyrobów zawierających azbest nie oddziałuje negatywnie na środowisko, a wręcz przeciwnie, zapewni jego znaczną poprawę poprzez zmniejszenie, a następnie całkowite wyeliminowanie wyrobów azbestowych z terenu Gminy Ozimek.
Należy zaznaczyć, że przewidywany do realizacji Program nie powinien mieć wpływu na obszary chronione, jak również inne ustanowione na terenie Gminy Ozimek formy ochrony przyrody.

Przed rozpoczęciem prac związanych z usunięciem pokryć dachowych z azbestu należy przeprowadzić rozpoznanie przez ornitologa, w celu uzyskania informacji o ewentualnym występowaniu gniazd gatunków chronionych ptaków lub nietoperzy.
W przypadku usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków, na których stwierdzono gniazda ptaków chronionych lub występowanie nietoperzy prace remontowe należy prowadzić poza ich okresem lęgowym i rozrodu, tj. poza okresem od 1 marca do 31 sierpnia. Wskazany termin, może zostać skorygowany do wymagań poszczególnych gatunków stwierdzonych podczas rozpoznania prowadzonego przez ornito/chiropterologa. W przypadku stwierdzenia występowania ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta.

W przypadku konieczności wykonania czynności zakazanych w stosunku do chronionych gatunków zwierząt, o których mowa w § 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. nr 237, poz. 1419), konieczne jest uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od ww. zakazów wydanego przez właściwy organ ochrony środowiska. W zależności od statusu ochrony (ścisła lub częściowa) oraz od czynności zabronionych w stosunku do danego gatunku, będzie nim Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu lub Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska.
Uzyskanie zezwolenia nie jest wymagane w przypadku usuwania w okresie od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względu bezpieczeństwa lub sanitarne.

W przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez chronione gatunki zwierząt po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić nietoperzom dalsze schronienie w czasie dnia, a ptakom dalsze gniazdowanie w jego obrębie. Jeżeli nie będzie to możliwe poprzez wykorzystanie naturalnych szpar i szczelin, należy dążyć do zapewnienia na remontowanym budynku lub w jego rejonie odpowiednich siedlisk zastępczych (np. budek lęgowych), aby zrekompensować utracone miejsca bytowania i rozrodu danych gatunków. Charakter zastosowanych siedlisk zastępczych, ich lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej i skonsultowane z ornitologiem i chiropterologiem.
W przypadkach, gdy obiekt budowalny wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawienia otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla ww. gatunku. W takim przypadku należy także zapewnić odpowiednie siedliska zastępcze w postaci skrzynek lęgowych lub konstrukcji trocinobetonowych typy Swift Box oraz Brick Box (przeznaczone dla wróbli, ale mogą w nich gniazdować również jerzyki).

Firma wykonująca demontaż jest obligatoryjnie zobowiązana do postępowania wg rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. nr 71 poz. 649).
W przypadku zastosowania się do odpowiednich zaleceń oddziaływanie na zwierzęta występujące na obiektach na których mając być prowadzone prace związane z usuwaniem wyrobów azbestowych będzie minimalne.

11. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE

Realizacja ustaleń Programu usuwania wyrobów zawierających azbest nie będzie powodować znaczących oddziaływań transgranicznych. Jednakże, ze względu na fakt podpisania przez Polskę ratyfikowania Konwencji o ocenach oddziaływania w kontekście transgranicznym należy podkreślić obowiązek informowania państw w przypadku podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na ich terytorium.

12. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROGRAMIE

Warunkiem prawidłowej realizacji zadań dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest zaproponowanych w Programie jest wdrożenie i monitoring zadań określonych w harmonogramie. Nie ma możliwości przedstawienia rozwiązania alternatywnego zapewniającego sukcesywną redukcję materiałów azbestowych aż do ich całkowitej eliminacji.
Zapisy „Programu…” wynikają z dokumentów wyższego rzędu. Obligatoryjnie należy prowadzić usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu kraju. Dodatkowo w celu wspomagania tego działania już w „Programie…” przewidziano wariant pomocy finansowej, również gwarantującej usprawnienie usuwania wyrobów zawierających azbest.

13. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PROGRAMU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

W „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przedstawiono koncepcję zarządzania „Programami ..” na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Interdyscyplinarność „Programu...” powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Do głównych zadań związanych z realizacją „Programu...” na szczeblu lokalnym należy:

1) gromadzenie przez burmistrza gminy informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie ich do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl,
2) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
3) organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
4) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*,
5) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
6) współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
7) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
8) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*,
9) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Zestawienie wskaźników rocznej oceny realizacji zadań

1. Ilość wycofanych z użytkowania wyrobów zawierających azbest – [Mg].
2. Ilość i wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji oraz oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest i ich lokalizacji na terenie gminy – [m^2, Mg].
3. Aktualizacja wojewódzkiej bazy danych wyrobów i odpadów zawierających azbest (WBDA) zamieszczonej na stronie www.bazaazbestowa.pl, przygotowanej i prowadzonej na zlecenie Ministerstwa Gospodarki, zawierającej zbiór informacji o wyrobach zawierających azbest.

14. STRESZCZENIE

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek” jest art. 46 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227).

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania projektu Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek na środowisko i stwierdzenie czy realizacja proponowanych zadań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Działania przyjęte w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek” poddano analizie oraz odniesiono do stanu środowiska na terenie Gminy. Na tej podstawie identyfikowano możliwe skutki oddziaływania na środowisko realizacji założeń „Programu…”.

Analiza celów ustanowionych w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest wykazała, że są zgodne i realizują zadania wyznaczone w:

- Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014 (KPGO 2014),
- Dyrektywie Rady 74/442/EEC Unii Europejskiej,
- Rezolucji przyjętej przez Sejm w dniu 19 czerwca 1997 roku – w sprawie programu wycofania azbestu z gospodarki,
- Ustawie z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest,
- Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.

W Prognozie stwierdzono, że realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek będzie miała pozytywny wpływ na stan środowiska, w szczególności na zdrowie człowieka. Stwierdzone w ramach opracowywania Prognozy negatywne oddziaływania są nieliczne i w większości mają charakter lokalny (dotyczy to przede wszystkim obiektów w których znajdują się gniazda ptaków: jerzyków i jaskółek).

Istnieje także bardzo duża szansa wyeliminowania negatywnych oddziaływań, poprzez stosowanie odpowiednich standardów wykonywania prac polegających na usuwaniu azbestu, jego transporcie i składowaniu. Należy jednocześnie zauważyć, że obowiązki te wynikają wprost z obowiązujących przepisów.

Zadania założone do realizacji w latach 2012-2032 w ramach Programu takie jak:

1. podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie gospodarowania odpadami mieszkańców gminy,
2. sprawnie funkcjonujący system ewidencji odpadów,
3. bezpieczne dla zdrowia ludzi usuwanie wyrobów zawierających azbest i zdeponowanie ich na wyznaczonych składowiskach w sposób eliminujący ich negatywne oddziaływanie,
4. bieżąca likwidacja zagrożeń środowiska powodowanych przez nielegalne składowanie odpadów i inne zanieczyszczenia środowiska

pozwolą ograniczyć powstawanie „dzikich wysypisk” odpadów azbestowych pochodzących najczęściej z nielegalnej rozbiórki i modernizacji obiektów budowlanych. Spodziewać się także należy, że planowana do wdrożenia „baza azbestowa” ułatwi ewentualne odnajdywanie sprawców tworzących takie wysypiska i wyciąganie w odniesieniu do nich odpowiednich konsekwencji.

Należy podkreślić, że przeprowadzenie prac polegających na usuwaniu azbestu nie tylko będzie powodowało podnoszenie wartości modernizowanych budynków, ale także w wielu przypadkach poprawiony zostanie ich stan techniczny jak również podwyższone zostaną ich standardy termoizolacyjne, co pozwoli ograniczyć wydatki energetyczne niezbędne do ich ogrzewania.

Istotne jest, iż w ramach przeprowadzonej Prognozy nie stwierdzono możliwości występowania znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze.

Podsumowując, spełnianie wymogów bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest spowoduje, iż realizacja Programu nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska.

15. LITERATURA

1. Bednarek R., Prusunkiewicz Z. Geografia gleb, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1997
2. Centralna baza danych geologicznych - http://baza.pgi.waw.pl/
3. Elbanowska H., Zerbe J., Siepak J., Fizyczno- chemiczne badanie wód, Wydawnictwo naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Poznań, 1999 r.
4. Główny Urząd Statystyczny, Bazy danych regionalnych, www.stat.gov.pl, 2011 r.
5. Hermanowicz W., Dojlido J., Dożańska W., Koziorowski B., Zerbe J., Fizyczno- chemiczne badanie wody i ścieków, Dojlido J. (kier. nauk.), wyd. 2, Arkady, Warszawa, 1999 r.
6. http://baza.pgi.gov.pl
7. http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/index.php
8. http://www.opole.pios.gov.pl
9. Kondracki J., Geografia regionalna Polski, wyd. PWN, 2002 r.
10. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014.
11. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” - Warszawa 2008 r.
12. Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012-15 z perspektywą do 2019 roku
13. Stan środowiska w województwie opolskim w latach 2005-2006, WIOŚ Opole,
14. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, uchwalony przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r., zmieniony uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.
15. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ozimek.
16. Stan środowiska w województwie opolskim w 2010 - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.
17. Opracowanie ekofizjograficzne dla Gminy Ozimek.
18. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ozimek.